

**UMUMTA'LIM FANLARIDAN DARS SAMARADORLIGINI
OSHIRISHDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI
VA IJTIMOY FANLAR INTEGRATSIYASI**

Denov tadbirkorlik va pedagogika instituti Mustaqil tadqiqotchisi

Toshmamatova Munisa Toshmamatovna

Annotatsiya

Mazkur maqolada umumta'lim fanlarini o'qitish jarayonida axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) hamda ijtimoiy fanlar integratsiyasining dars samaradorligini oshirishdagi o'rni tahlil qilingan. Zamonaviy ta'lim sharoitida fanlararo integratsiyaga asoslangan yondashuv o'quvchilarning tanqidiy va mantiqiy fikrlashini rivojlantirish, mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini shakllantirish hamda raqamli kompetensiyalarini takomillashtirishga xizmat qilishi yoritilgan. Shuningdek, AKT vositalaridan foydalanish orqali tarix, huquq, geografiya, ona tili va adabiyot kabi ijtimoiy fanlarni o'qitishda interfaol metodlarning samaradorligi asoslab berilgan. Tadqiqot natijalari ta'lim jarayoniga zamonaviy raqamli texnologiyalarni integratsiya qilish o'quvchilarning bilim sifati va o'quv motivatsiyasini oshirishga ijobiy ta'sir ko'rsatishini tasdiqlaydi.

Kalit so'zlar: axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, integratsiya, fanlararo yondashuv, dars samaradorligi, raqamli ta'lim, ijtimoiy fanlar, interfaol metodlar, kompetensiyaviy yondashuv.

Аннотация

В статье рассматривается роль интеграции информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) и общественных дисциплин в повышении эффективности обучения общеобразовательным предметам. Обосновано, что междисциплинарный подход способствует развитию критического мышления учащихся, формированию навыков самостоятельного обучения и совершенствованию цифровых компетенций. Особое внимание уделено применению современных цифровых технологий

и интерактивных методов при преподавании истории, права, географии, родного языка и литературы. Результаты исследования подтверждают, что интеграция ИКТ в образовательный процесс положительно влияет на качество знаний, учебную мотивацию и познавательную активность учащихся.

Ключевые слова: информационно-коммуникационные технологии, интеграция, междисциплинарный подход, эффективность обучения, цифровое образование, общественные науки, интерактивные методы, компетентностный подход.

Kirish

Ta'lim tizimini modernizatsiya qilish jarayonida umumta'lim fanlarini o'qitish metodikasini takomillashtirish ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'lim jarayoniga yangicha yondashuvlarni joriy etishni talab qilmoqda. Ayniqsa, umumta'lim fanlarini ijtimoiy fanlar bilan integratsiyalash hamda AKT imkoniyatlaridan samarali foydalanish o'quvchilarning bilimlarni tizimli o'zlashtirishiga, nazariy tushunchalarni real hayot bilan bog'lashiga va amaliy kompetensiyalarni shakllantirishiga xizmat qiladi.

Integratsiyalashgan ta'lim mazmuni o'quvchilarning bir fan doirasida olgan bilimlarini boshqa fanlar bilan bog'lash, voqea va hodisalarni kompleks tahlil qilish hamda ularning dunyoqarashini kengaytirishga imkon yaratadi. Masalan, tarix darslarida interaktiv xaritalardan foydalanish geografik bilimlarni mustahkamlasa, huquq fanida elektron normativ-huquqiy bazalar bilan ishlash axborot madaniyatini rivojlantiradi. Ona tili va adabiyot fanlarida esa raqamli platformalar asosida matn tahlili, multimedia vositalari va sun'iy intellekt elementlaridan foydalanish ta'lim samaradorligini oshiradi.

Tadqiqot metodologiyasi

Tadqiqotda pedagogik kuzatish, ilmiy manbalarni tahlil qilish, qiyosiy tahlil, modellashtirish, umumlashtirish hamda amaliy tajriba metodlaridan foydalanildi.

Shuningdek, umumta'lim maktablari amaliyotida qo'llanilayotgan AKT vositalari va interfaol metodlarning dars samaradorligiga ta'siri o'rganildi.

Tahlillar shuni ko'rsatdiki, AKT vositalaridan foydalanish fanlararo integratsiyani ta'minlashning samarali vositasi hisoblanadi. Elektron taqdimotlar, virtual xaritalar, interaktiv testlar, videodarslar, elektron kutubxonalar, bulutli texnologiyalar va sun'iy intellektga asoslangan ta'lim platformalari o'quvchilarning bilim olish jarayonini faollashtiradi. Shu bilan birga, loyiha metodi, muammoli ta'lim, "Case-study", "Aqliy hujum", "Klaster" kabi interfaol metodlar AKT bilan uyg'unlashganda darsning samaradorligi sezilarli darajada ortadi.

Tadqiqot natijalari

Tadqiqot natijalari AKT va ijtimoiy fanlar integratsiyasi asosida tashkil etilgan darslar o'quvchilarning o'quv motivatsiyasi, mustaqil fikrlashi va axborot bilan ishlash kompetensiyalarini rivojlantirishini ko'rsatdi. O'quvchilar elektron ta'lim resurslaridan foydalanish orqali ma'lumotlarni tezkor izlash, ularni tahlil qilish va taqdim etish ko'nikmalarini egallaydilar. Shu bilan birga, fanlararo bog'liqlik asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar bilimlarning yaxlit tizim sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.

Amaliy kuzatishlar davomida tarix va geografiya fanlarini raqamli xaritalar asosida integratsiyalash, huquq va informatika fanlarini elektron huquqiy ma'lumotlar bazalari orqali bog'lash, ona tili va adabiyot darslarida multimedia vositalaridan foydalanish o'quvchilarning mavzuni chuqurroq o'zlashtirishiga ijobiy ta'sir ko'rsatgani aniqlandi. Darslarda AKT vositalaridan foydalanish natijasida o'quvchilarning darsdagi faolligi oshib, mustaqil izlanish va jamoaviy hamkorlik ko'nikmalari rivojlandi.

Muhokama

Ta'lim jarayonida AKT va ijtimoiy fanlar integratsiyasini qo'llash o'quvchilarning nafaqat fan bo'yicha bilimlarini, balki ularning raqamli savodxonligi, tanqidiy fikrlashi va kommunikativ kompetensiyalarini ham rivojlantiradi. Zamonaviy o'quvchi axborot oqimida mustaqil ishlay olishi,

ishonchli manbalarni tanlashi va olingan ma'lumotlarni tahlil qila olishi zarur. Shu jihatdan AKT ta'limning texnik vositasi emas, balki kompetensiyaviy ta'limni amalga oshirishning samarali pedagogik mexanizmi sifatida namoyon bo'ladi.

Bundan tashqari, sun'iy intellektga asoslangan platformalar, elektron ta'lim resurslari va virtual laboratoriyalarni ijtimoiy fanlarni o'qitish jarayoniga tatbiq etish individual ta'lim trayektoriyasini yaratishga ham xizmat qiladi. O'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda raqamli texnologiyalardan foydalanish darslarning qiziqarli va samarali tashkil etilishiga imkon beradi.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, umumta'lim fanlarini o'qitishda axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va ijtimoiy fanlar integratsiyasidan foydalanish ta'lim samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biridir. Integratsiyalashgan yondashuv o'quvchilarning bilimlarni tizimli egallashiga, mustaqil fikrlashiga, axborot bilan ishlash kompetensiyalarini rivojlantirishiga hamda raqamli ta'lim muhitiga muvaffaqiyatli moslashishiga xizmat qiladi. Shu sababli ta'lim jarayonida zamonaviy AKT vositalari va fanlararo integratsiyani keng qo'llash bugungi kunning dolzarb pedagogik vazifalaridan biri hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasining **"Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni**. – Toshkent, 2020.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining **"Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi Farmoni**. – Toshkent, 2020.
3. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi. **Umumiy o'rta ta'limning davlat ta'lim standarti**. – Toshkent, 2023.
4. UNESCO. *ICT Competency Framework for Teachers*. Paris: UNESCO, 2018.

5. OECD. *The Future of Education and Skills: Education 2030*. Paris: OECD Publishing, 2019.
6. Полат Е. С. *Современные педагогические и информационные технологии в системе образования*. – Москва: Академия, 2019.
7. Хуторской А. В. *Компетентностный подход в современном образовании*. – Москва: Просвещение, 2018.
8. Abduqodirov A. A. **Ta'lim jarayonini axborotlashtirish va pedagogik texnologiyalar**. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2021.
9. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A. **Ta'limda innovatsion texnologiyalar**. – Toshkent: Iste'dod, 2020.
10. To'xtayev B. **Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari**. – Toshkent: O'qituvchi, 2021.